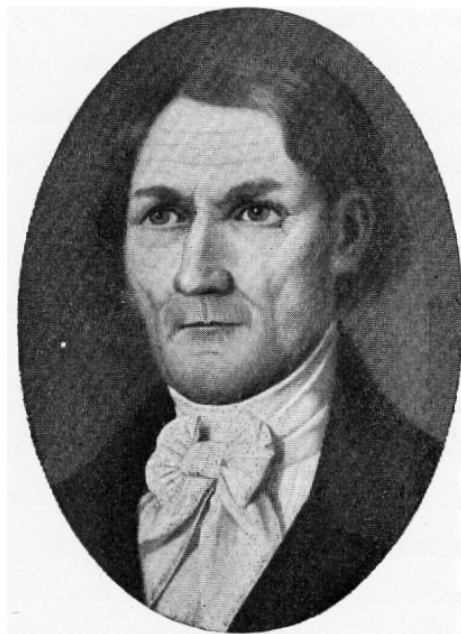

Anders Abrahamson

Meyers och Froarp.

När jag växte upp i Froarp i slutet av 1940-talet och under 1950-talet hörde jag ibland om hur Meyers på 1800-talet hade ägt mycket av Froarps by och utvecklat sina fastigheter där. En del berättade min farfar, Ivar Abrahamson, men det mesta kom från min far Tord och mina farbröder Bertil och Johan. Uppgifterna var intresseväckande, men gav också ofta upphov till följdfrågor och önskemål om preciseringar. Vem var Meyer? Vilken eller vilka gårdar gällde det? När uppfördes byggnaderna? Därför har jag tyckt att det skulle vara intressant att försöka gå till källorna. Det har vi - min fars kusin Kerstin Abrahamson och jag - försökt att göra. En del handlingar hade min far i byrålåden, en del fick vi söka i lantmäterihandlingar och en del har vi hittat hos Tingsrätten och i Landsarkivet i Lund. Här skall jag kort berätta något om Meyers och något om när man förvärvade - och med tiden sålde - mark i Froarp.

Ernst Friedrich Meyer, som var född i Hannover 1782, kom efter en dramatisk sjöresa till Karlshamn 1808. Karlshamn, som år 1800 var landets tionde största stad, var en kommersiell plats. Handel och affärsverksamhet bar upp näringslivet. Genom Napoleons sk kontinentalblockad, som tillkännagivits 1806 i Berlin, försökte det dittills - i det stora europeiska kriget - segerrika Frankrike stänga ute England från dess livsviktiga handel med den europeiska kontinenten. Sverige deltog inte förrän 1810 i blockaden, vilket gav en del sydsvenska hamnar, inte minst Karlshamn, mycket stora affärsmöjligheter i en lönsam handel på hamnar på andra sidan Östersjön. Många varor fördes sjövägen till Göteborg och sedan landvägen till Karlshamn för vidarebefordran. Vägen genom de danska sunden var ingen naturlig väg, eftersom Danmark stod på Napoleons sida i kriget. Ernst F Meyer, som var en driftig affärsman, etablerade snart ett samarbete med en annan köpman, Johan Henrik Winberg, som några år tidigare var nyinflyttad till Karlshamn från Stockholm. Deras handelshus och rederifirma hette Winberg & Meyer.

Ernst Friedrich Meyer.

År 1822 förvärvade Ernst F Meyer Granefors bruk av Berndt Olof Santesson – den andra generationen Santesson i Karlshamnstrakten. Därmed förvärvade Meyer sin första mark i Froarps by – 10/24 mantal eller 15 % av byn (se kartan). Till bruket fordrades olika förnödenheter, varför ytterligare mark förvärvades. Mellan 1830 och 1851 förvärvades 1 13/96 mantal eller 42 % av byn (se kartan). 1830 genomfördes i byn Laga skifte. Ett Storskifte hade skett år 1800. Den egentliga förändringen av byn skedde först vid skiftet 1830.

År 1851 avled brukspatron Ernst F Meyer varefter fastigheterna i Froarp togs över av hans änka Christine Catharina f Tauson (1791- 1870) och deras son Edvard Ferdinand Meyer (född 1825) - sedermera konsul Edvard F Meyer . Vid denna tid ägde man 1 53/96 mantal i byn, vilket var 57 % av byn. Hela byn omfattar 2 17/24 mantal och hela byns areal utgör drygt 369 hektar. Handelshuset och verksamheterna i Granefors och Froarp fortsatte att utvecklas. Det bör också tilläggas att 1830 hade Ernst F Meyer tillsammans med Abraham Hellerström i Karlshamn startat Strömma Bomullsspinneri, en verksamhet, som efter några igångkörningsår utvecklades bra. Under åren från 1851 till 1877 inköptes ytterligare 83/96 mantal av Froarp, eller 32 % av byn. Allt tyder på att driften utvecklades och moderniserades till ett för den tiden modernt jordbruk.

Gustafva Meyer f Cervin.

Konsul Edvard F Meyer.

År 1877 avled konsul Edvard F Meyer och verksamheterna togs över av hans änka Gustafva Meyer f Cervin (1832-1902). I Froarp fanns då 5 hästar, 14 oxar, 5 stutar, 44 kor, 9 kvigor och 4 svin. Meyers ägde då 2 5/12 mantal i Froarps by. Det var ca 89 % av byns hela skattetal. Dessa jordbruksfastigheter var då taxerade till 90.500 kr. Den mark i Froarp, som man inte ägde låg i sin helhet väster om vägen Asarum-Elsebråne. Man ägde alltså all mark öster om samma väg. Gustafva Meyer bodde mestadels på sin fastighet Stampen, som hon ärvt efter sin far.

Tiderna förändrades. 1879 var ett mycket djupt lågkonjunkturår i Sverige med en riktig finanskris, bl a stod Strömma Bomullsspinneri stilla under det året. Den gången var järnvägsobligationer ett stort bidragande problem till krisen. 1880-talet var ett årtionde med flera utmaningar ekonomiskt och i slutet av perioden var frågan om skyddstullar på jordbruksprodukter den stora politiska stridsfrågan.

Efter makens död drev Gustafva Meyer Granefors bruk fram till 1889, då hon överlät bruket till Edvard F Meyers brorson - sedermera finansministern Ernst Fredrik Wilhelm Meyer (1847-1925), som omgående sålde bruket till det nybildade bolaget Granefors Koppar- och Messings-Fabriks AB. Intressena i handelshuset Winberg & Meyer och jordbruken i Froarp började nu avvecklas. Den Meyerska epoken i Froarp hade då den tog slut 1893 sträckt sig över mer än 70 år.

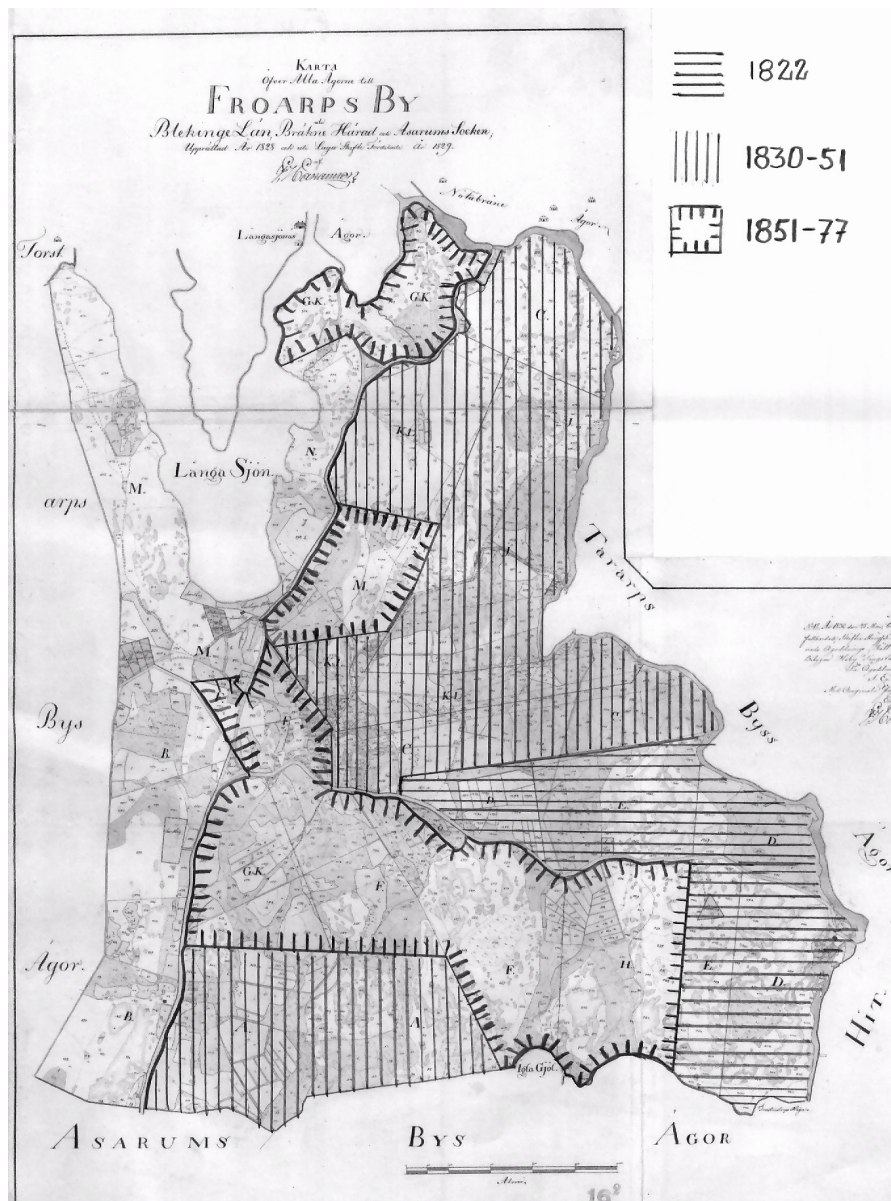
I juni 1893 köpte min farfarsfar Johan Jönsson i Tararp huvuddelen av jordbruken i Froarp. Det var för honom en stor affär. För att kunna genomföra den på ett kontrollerat sätt genomfördes den i form av två köpekontrakt mellan honom och Gustafva Meyer, där det ena efter någon vecka överfördes på hans svåger Sven Bengtsson från Elmta. Ekebergslund såldes samtidigt av Gustafva Meyer till Mattis Nilsson. Det kan nämnas att i Johan Jönssons förvärv ingick också ett markskifte i Nötabråne by – den s k Meyers mark. Det skiftet, som innefattade en torvmosse, sålde han – efter någon vecka – till Ola Bengtsson i Elsebråne. Denna torvmosse liksom en torvmosse i Froarp, hade ingått i försörjningen av brännrot till Granefors Bruk.

När den nya ägarstrukturen i Froarp hade etablerats ägde Johan Jönsson 45%, Sven Bengtsson 27% och Mattis Nilsson 12% av byn. Förvärven hade skett till belopp som understeg taxeringsvärdena både år 1877 och år 1893.

Det finns mer att berätta om Meyers och Froarp – en del finns redan i tidigare årgångar av Asarumsdalen. I årgången 1982-83, har min farbror Bertil berättat om allén och 1984-85 om Froarps mejeri. Allén anlades sannolikt under 1830- eller 1840-talet och mejeribygnaden (liksom fö den ännu befintliga källarvinden) uppfördes på 1700-talet, först som ett bränneri, och blev sedan mejeri på 1800-talet.

Källor: Kerstin Abrahamson
Landsarkivet i Lund

Lantmäteriet i Karlskrona
Blekinge Tingsrätt

Karta över Froarps by 1829.